



Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Türkan GÖKALP

turkangokalp23021988@gmail.com

0000-0001-8874-2460

Başak BAĞLAMA

basak.baglama@neu.edu.tr

0000-0001-7982-8852

Öz

Bu araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'de kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüğüne yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. KKTC'de kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerine okuma güçlüğü ile ilgili görüşlerini ortaya koymak için araştırmacılar tarafından hazırlanıp, uzman görüşü alınan görüşme soruları yöneltilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu KKTC'nin Gazimağusa bölgesindeki bir ilkokulda görev yapan 10 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüğüne ile ilgili görüşleri tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüğü yaşayan öğrencilere bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) uyguladıkları, genelde bireysel çalışmalar yürüttükleri, okuma güçlüğü'nün nedenlerinin öğrencinin hazırbulunuşluğunun olmaması ve ailelerin ilgisizliği olarak belirledikleri, bireysel değerlendirme yaptıkları, fakat öğrencilerin gelişim süreci ile ilgili ayrı bir değerlendirme yapmadıkları belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, ilgili alanyazın ışığında tartışılarak uygulama ve ileri araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Kaynaştırma öğrencisi, sınıf öğretmenleri, okuma güçlüğü.

Examining The Views Of Classroom Teachers Who Have Inclusive Students On Reading Difficulties

Abstract

The aim of this research is to examine the views of primary school teachers who have inclusive students in Turkish Republic of Northern Cyprus) TRNC about reading difficulties. The research was carried out using semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods. In order to reveal their views about reading difficulties, the interview questions prepared by the researchers were asked to the classroom teachers who have inclusive students in TRNC. The study group of the research consists of 10 classroom teachers working in a primary school in the Famagusta region of TRNC. Descriptive analysis was used to analyze the data obtained from the research. As a result of the research, classroom teachers' views about reading difficulties were determined. It was determined that primary school teachers applied (Individualized Education Programs) IEP to students with reading difficulties, generally conducted individual studies, determined the reasons for reading difficulties as the lack of readiness of the students and the indifference of the families, made individual assessments, but did not make a separate assessment about the development process of the students. The findings obtained from the research were discussed in the light of the literature, and suggestions for practice and further research were presented

Keywords: Inclusive student, classroom teachers, reading difficulties.

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Giriş

Okuma, okuyan ve yazar arasındaki etkili bir iletişimin olduğu aktif bir anlamlandırma süreci olarak tanımlanmaktadır (Akyol, 2011). Güneş (2008) okumayı, yapılandırmacı yaklaşıma göre, okuyanın kendinde var olan bilgilerinin metinden edindiği yeni bilgilerle sentezleyerek yeni anlamlar gerçekleştirdiği etkili bir süreç olarak tanımlamaktadır. Tanımlar, okuyanın aktif olmasını ifade etmektedir. Bu bağlamda okuma güçlüğü olan öğrenciler okuma ve okuduğunu anlama sürecinde beklenen seviyede aktif olamadıklarından sorunlar yaşamaktadırlar (Anderson, Hiebert, Scott ve Wilkinson, 1985). Okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma alt becerileriyle ilgili sorunları vardır. Okuma süreci; fonemik farkındalık, fonetik kod çözme, akıcılık, kelime dağarcığı geliştirme ve okuduğunu anlama olarak beş alt beceriden oluşur. Bu alt becerilerden herhangi birinde zorluk yaşama okuma güçlüğü olarak tanımlanmaktadır (Ulusal Okuma Paneli, 2000). Okuma güçlüğü olan öğrenci için okumak, çok zor, zahmetli ve kafa karıştırıcı bir süreç olduğu için okumayı engellemektedir (Samuels, 2006). Okuduğunu anlama becerisiyle ilgili bir sorun yaşadığında okuma becerisi alt becerisinde eksiklik olduğu görülmektedir.

Okuma güçlüğü, nörobiyolojik temelli özel bir öğrenme bozukluğudur. Kelimeleri hızlı ve doğru bir şekilde tanıyamama, yetersiz yazım ve kod çözme becerileri okuma güçlüğüünün özellikleridir. Okuma deneyimi eksikliği gibi sonuçları da içerebilir (International Dyslexia Association, 2002; National Institutes of Health, 2017). Öğretimsel uyarılma ve planlamayı mümkün kılmak için öğrencinin düzeyinin derecesini belirlemek önemlidir. Okuma hatalarını tespit ederek, okuma becerilerini geliştirmek için uygun bir yöntem belirlenmelidir. Öğrenci için yöntem belirlenemiyorsa okuma hatası okuma isteğinin azalmasına ve bu durum öğrencinin okumaya karşı olumsuz tutum geliştirmesine neden olur. Öğrencinin başarısını ve yaşamını olumsuz etkilemektedir (Dağ, 2010).

Öğrencilerin okuma seviyelerini öğrenebilmeleri için düzeyinin belirlenmesi gerekmektedir. Düzeyleri ileri düzey okuma güçlükleri ile değiştirmek ve bu kararlılıkla müdahale etmek mümkündür ve bu durum öğretmenler için daha anlaşılır hale gelmektedir (Christo, Davis ve Brock, 2009; Johnston, 2002). Değerlendirmenin amacı, onları seviyelerine göre gruplandırmaktır. Öğrencinin sınıf seviyesinin bir veya iki sınıf olması gibi kriterleri de dikkate almak gerekir (Johnston, 2002).

Başarılı öğretmenler, öğrencilerinin özelliklerini iyi bilirler ve öğrencilerine yardımcı olacak bilgileri öğrenmeye açık ve hazırdır. Okuma güçlüklerinin anlaşılma ve özelliklerinin ne olduğunu bilmenin yanı sıra, nedenini anlamaları ve bununla başa çıkmak için etkili stratejiler ve yöntemler geliştirmeyi öğrenmeleri beklenir. Okuma,

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

bir bireyin tüm hayatı boyunca gerekli olacak bir faaliyettir. Sadece Türkçe derslerinde değil diğer derslerde de bireyin başarısını sağlayacak bir faktördür. Akıcı okuyabilir, okuduğunu anlayabilir ve yorumlayabilir, kendini yazılı veya sözlü olarak iyi ifade edebilir ve okul hayatında normal hayatında başarılı bir şekilde okuyabilir. Okuma, okuduğunu anlama ve kendini iyi ifade etme gibi iyi eğitilmeleri gerekir (Çaycı ve Demir, 2006).

Okuma güçlüğü açısından riskli olan öğrencinin okuma becerilerin tamamlanması ve ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır (Fuchs ve Fuchs, 2006). Eğitimsel değerlendirme öğretmenlerin sınıfındadır. Öğretmenlerin öğrencileri incelemeleri gerekmektedir (Bender, 2012; Williams, 2013). Öğretmenler, okuma becerisinin her aşamasını bilmeli ve gerçekleştirmeli, öğrencilerinde var olan veya olmayan becerileri analiz etmeli ve uyarılama amacına göre okumaya yönelik değerlendirmeler yapmalıdır (Polloway, Serna, Patton ve Bailey, 2014). Okumada olumlu ve olumsuz seviyelerinin altındaki öğrencilerle, bireysel öğretim yöntem ve stratejilerinin öğretimde uygulanacakları ile elde edilen değerlendirme sonuçları, öğrenci ile yapılacak destek hizmetlerinin planlanmasını sağlar (Akyol, Yıldırım, Ateş, Çetinkaya ve Rasinski, 2014; Karasu, Girgin ve Uzuner, 2013). Okulöncesi ve ilkökul öğretmenlerinin bilgi ve deneyimlerinin yanı sıra öğretmenlere yönelik okuma güçlükleri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin okuma güçlüğüne azaltmada önemli olduğu söylenebilir (Snow, Burns ve Griffin, 2005).

Öğrencilerde okuma güçlüğüne yüksek olmasının nedenleri hakkında bilgi sahibi olmak, öğretmenlerin etkili öğretim konusundaki endişelerini ortadan kaldırmaktadır (Hudson, High ve Otaiba, 2007). Öğretmenlerin okuma güçlükleri hakkındaki bilgi ve tutumları, öğrencilerin akademik başarılarını ve başarılı öğretimlerini artırmak için önemlidir (Taylor, Pressley ve Pearson, 2002; Snow, Burns ve Griffin, 2005).

Doğan (2013) ve Balcı (2019) yaptıkları çalışmada, okuma güçlükleri ve bunlarla nasıl baş edileceğine ilişkin araştırmalarda bilgi düzeyleri eksik olan öğretmenlerin okuma güçlüklerine yönelik müdahalelerle ilişkili olmadığını belirtmişlerdir. Yurdakal (2014), sınıf öğretmenlerinin genellikle bilgi düzeylerinin olduğunu ancak bu bilginin anlaşılması zor okuma için yeterli olmadığını ve hatta öğrenilen bazı yazma güçlükleri hakkındaki yanlış bilgilerin birleştirildiğini belirtmektedir. Sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüğüne ilişkin görüşlerinin incelenmesinin okuma güçlüğü olan öğrenciler ile çalışmada kritik rolü olduğundan hareketle, bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüklerine ilişkin görüşlerine yöneliktir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme, belli bir konu hakkında bilgi toplamak üzere en az iki kişi arasında gerçekleşen, sözlü anlatıma dayalı bir etkileşim sürecidir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ise, görüşme yapılan bireylerden araştırmanın amacı ile ilgili belirli soruların yer aldığı görüşme formları kullanılarak yapılan görüşmelerdir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu KKTC'nin Gazimağusa bölgesinde bir ilkökulda görev yapmakta olan 10 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlere K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9,K10 şeklinde kod verilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 4'ü erkek, 6'sı ise kadındır. Öğretmenlerin çoğunluğu 11-15 ve 16-20 mesleki kıdem yılına sahiptir. Ayrıca öğretmenlerin 2'si 1-5 kıdem yılına, 1'i 6-10 kıdem yılına, 1'i ise 21 ve üstü kıdem yılına sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmenlerin okuma güçlüğü ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş görüşme formunu 7 açık uçlu soru oluşturmaktadır. Görüşme formunun geçerliğini sağlamak için 4 uzman görüşü (4 Özel Eğitim alan uzmanı ile 1 Türk Dili alan uzmanı) alınmış, böylece görüşme sorularının son şekli verilmiştir. Öğretmenlerin okuma güçlüğü ile ilgili görüşlerini belirlenmesi için öğretmenlere açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Araştırmanın

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

gerçekleştirilmesi için KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'ndan gerekli izin ile etik kurul izni alınmıştır. İçinde bulunduğumuz pandemi koşulları göz önüne alınarak veriler mail yoluyla toplanmıştır. Görüşme formunda bulunan sorular aşağıda verilmiştir.

1. Okuma güçlüğü bulunan öğrencinizin/öğrencilerinizin okuma ile ilgili problem yaşamasının sebebi ne olabilir?
2. Okuma güçlüğü bulunan öğrencinizin/öğrencilerinizin okumadaki problemini hangi aşamada fark ettiniz?
3. Okuma güçlüğü bulunan öğrencinizle/öğrencilerinize bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlayıp uyguladınız mı?
4. Okuma güçlüğü bulunan öğrencinizin/öğrencilerinizin okuma problemi için müdahalede buldunuz mu? Müdahalede bulunmak için hangi yöntem ve teknikleri kullandınız?
5. Okuma güçlüğüne müdahale etmek için kimlerden destek aldınız?
6. Okuma güçlüğü bulunan öğrencinize/öğrencilerinize değerlendirme sürecinde ne tür değerlendirme araçları kullanıyorsunuz?
7. Okuma güçlüğü konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı? Aldıysanız bu eğitimler nelerdir?

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Öğretmenlerin okuma güçlüğü ile ilgili görüşlerinden temalar oluşturulmuştur. Temalardaki bilgilerden konuyla ilgili yorumlamalar yapılmıştır. Yorumları desteklemek için öğretmenlerin sorulara verdiği cevaplardan alıntılar yapılmış ve öğretmenlerin kod bilgilerine yer verilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya ilişkin toplanan verilerin analizleri ile elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Okuma Güçlüğü Yaşayan Öğrencilerin Okuma Problemlerinin Neler Olabileceğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Öğretmen İfadeleri	f	%
Hazırbulunuşluk	3	21.5
Zeka Geriliği	3	21.5
Kalıcılık	2	14.3
Disleksi	2	14.3
Heceleme	1	7.1
Aileden Kaynaklı	1	7.1
Özgüven Eksikliği	1	7.1
İletişim Sorunu	1	7.1
Toplam	14	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerin okuma güçlüğü yaşama sebebini okumaya hazırbulunuşluğunun yetersiz olması ve zihinsel problemlerle ilişkilendirdiği belirtmişlerdir. Bu sebeplerin yanı sıra okuma güçlüğüne bulunma sebeplerini öğrencinin öğrendiklerinin yeteri kadar pekiştirilmemesi nedeniyle öğrendiklerinin kalıcı olmaması, öğrencilerin özgüven eksikliği ve aile ilgisizliği ile de ilişkilendirmişlerdir diye yorumlanabilir. Bazı katılımcıların ifadeleri şu şekilde olmuştur.

K2: "Okuma olgunluğuna erişmemiş olabilir, okuma hazır olmayabilir, okumayı öğretme konusunda bilgili olmayan aile fertlerinin okumayı öğretmeye çalışması olabilir, öğretmeni veya arkadaşları ile sorunu olabilir."

K5: "Gerekli hazırbulunuşluk seviyesinde olmamaları."

Tablo 2. Okuma Güçlüğü Yaşayan Öğrencilerin Dikkat Çeken Davranışlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Öğretmen İfadeleri	Frekans	%
--------------------	---------	---

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi
Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

Heceleme	8	53.3
Ses Farkındalığı	4	26.6
Akıcı Okuma	2	13.3
Evet Ettim	1	6.6
Toplam	15	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmenlerin çoğunluğu okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerinin heceleme aşamasında sorunlar yaşadığını fark ettiklerini ifade etmiştir. Okuma güçlüğü fark etme noktasında Ses farkındalığı ve akıcı okuma da heceleme takip etmektedir. Sınıf öğretmenleri okuma güçlüğü çeken öğrencilerin genellikle okumada heceleme ya da kelime sonunda harfleri yutma, gibi hatalarla akıcı okumada problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcıların ifadeleri şu şekilde olmuştur.

K1: "Genellikle ses farkındalığı ve heceleme evresinde fark ediyorum."

K9: "Heceleme ve akıcı okuma kısmında fark ettim."

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Bep Hazırlamaya İlişkin Görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Evet	8	Durumu Fark ettiğimde	6
		Öğretim Süreci Boyunca	1
Hayır	2	Özel Eğitim Öğretmenleri Hazırladı	1
Toplam	10		8

Tablo 3’ e göre, görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinden ikisi okuma güçlüğü çeken öğrenciler için ayrıca bir eğitim planı yapmadıklarını, kendilerinin yetiştirmek zorunda oldukları müfredat dolayısıyla böyle bir fırsatlarının olmadığını belirtmişlerdir. Sekiz sınıf öğretmeni ise okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerle hazırlanmış oldukları veya hazırlanıp kendilerine verilen BEP kapsamında öğrencilerin düzeylerine göre çeşitli etkinlikler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcıların ifadeleri şu şekilde olmuştur.

K4: "Bireysel bir program hazırlamadım. Haftalık evde okumaları için kitap verdim ve okuduklarını anlamaları için aileler ile birlikte takip ettim."

K8: "Evet BEP hazırladım ve uyguladım. Akranlarından hecelemede geri kalınca uyguladım."

K10: "Durumu fark eder etmez hazırladım."

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Problemine Karşı Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Evet	10	Bireysel Destek	4
		Özgüven Kazandırma	2
		Okuma Tekrarı	1
		İşbirliği	1
		Okuma Öncesi Çalışmalar	1
		Okuma Tekrarı	1
Hayır	0		
Toplam	10		10

Tablo 4’e göre sınıf öğretmenlerinin çoğu sınıf ortamında okuma problemi karşısında etkili olduğunu

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi
Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

düşündüğü; özgüven kazandırma, okuma tekrarı ve okuma öncesi çalışmalar gibi farklı uygulamalar kullanırken sınıf öğretmenlerinin dördü ise bu öğrencilerle birebir çalışmanın daha etkili olduğunu ifade etmiştir. Bazı katılımcıların ifadeleri şu şekilde olmuştur.

K2: “Okuma yöntemlerini, bireysel eğitim olarak uyguladım. Çalışmalarımız bireysel olunca, aramızdaki bağın(sevgi,güven ve inanç) daha güçlü ve yakın olduğuna inandım.”

K4: “Özel Eğitim öğretmenimizle beraber BEP hazırladım ve onunla birebir hece çalışmalarına devam ettim.”

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Okuma güçlüğüne Müdahalede İşbirliği Yaptıkları Kurum ve Kuruluşlara İlişkin görüşleri

Öğretmen İfadeleri	Frekans	%
Rehber Öğretmeni	4	33.3
Özel Eğitim Öğretmenliği	4	33.3
Kimseden Destek Almadım	2	16.6
PDRAS’tan	1	8.33
Deneyimli Öğretmenler	1	8.33
Toplam	12	100

Tablo 5’e göre Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu okuma güçlüğü çeken öğrenciler için özel eğitim öğretmeninden ve rehber öğretmenlerden destek alınması ve diğer öğretmenlerle de bu konuda işbirliği yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinden biri deneyimli öğretmenlerin görüşlerinden faydalanırken sınıf öğretmenlerinden biri de farklı olarak Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Araştırma Şubesi (PDRAS)’nden destek alınabileceğini ifade etmiştir. Öğretmenlerimizden ikisi ise okuma güçlüğüne müdahaleye ilişkin kimseden destek almadığını belirtmiştir. Bazı katılımcıların ifadeleri şu şekilde olmuştur.

K4: “Tecrübeli öğretmen arkadaşlarıma danıştığım zamanlarda oldu. Uzun yıllar okumayı öğrettiğim için, destek almadan da olumlu sonuçlar aldım.”

K1: “Okulun Rehber Öğretmeninden ve Özel Eğitim Öğretmeninden destek aldım.”

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Okuma Becerilerini Değerlendirirken Yapılanlara İlişkin görüşleri

Öğretmen İfadeleri	Frekans	%
BEP	3	30
Değerlendirme Yapmıyorum	2	20
Gözlem Yoluyla	2	20
Ölçme Araçları	1	10
Akran Kıyaslaması	1	10
Okuma Çalışmaları	1	10
Toplam	10	100

Tablo 6’ya göre, görüşme yapılan sınıf öğretmenleri okuma güçlüğü çeken öğrencileri değerlendirirken onlar için hazırlanan BEP’lere, yapmış oldukları gözlemlere, okuma çalışmalarına, arkadaşları ile arasındaki seviye farkına göre değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerimizden ikisi ise bu öğrencilerin de diğer öğrenciler gibi okul düzeyindeki sınavlara göre değerlendirildiğini farklı bir yöntemle değerlendirilmediğini belirtmiştir. Bazı katılımcıların ifadeleri şu şekilde olmuştur.

K5: “Değerlendirmeyi, öğrencinin katettiği yola bakarak yaparım. Okumayı zamanında öğrenen öğrenci ile kıyaslamam.”

K8: “Değerlendirmeyi, öğrencinin BEP’ine göre yaparım.”

Tablo 7. Okuma Güçlüğü ile İlgili Alınan Eğitimle İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin görüşleri

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi
Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Evet	7	Lisansta Aldım	3
		Okuma Güçlüğü	2
		Zeka Testleri	1
		Küçük Adımlar	1
		Okuma Öncesi Çalışmalar	1
		Program Geliştirme	1
Hayır	3		
Toplam	10		9

Tablo 7'ye göre, görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun (%70) okuma güçlüğü ile ilgili lisansta veya lisans sonrasında çeşitli kurum veya kuruluşlardan eğitim aldıkları görülmüştür. Öğretmenlerimizden üçü ise herhangi bir şekilde okuma güçlüğüne ilişkin eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca Öğretmenlerin okuma güçlüğü ile ilgili bilgi edinmede eksikliklerinin bulunduğu görüşlerinden anlaşılmaktadır. Bazı katılımcıların ifadeleri şu şekilde olmuştur.

K1: "Lisansta aldım ama uzun zaman geçti üzerinden hizmetiçi eğitimlerle bilgilerimiz tazelenmeli."

K4: "Okuma güçlüğü konusunda eğitim almadım. Olsaydı çok daha iyi olabilirdi."

K7: "Lisansta aldım ama yeterli olduğunu düşünmüyorum hizmetiçi eğitimlerle öğretmenler desteklenmeli."

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin okuma güçlüğü ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek ve okuma güçlüğüne ilişkin eğitim-öğretim süreci ile ilgili görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğu öğrencilerin okuma güçlüğü yaşama sebebini okumaya hazır bulunmuşluğunun yetersiz olması ve zihinsel problemlerle ilişkilendirdiğini belirtmişlerdir. Bu sebeplerin yanı sıra okuma güçlüğü bulunma sebeplerini öğrencinin öğrendiklerinin yeteri kadar pekiştirilmemesi nedeniyle öğrendiklerinin kalıcı olmaması, öğrencilerin özgüven eksikliği ve aile ilgisizliği ile de ilişkilendirmektedirler. Öğretmenler, okuma güçlüğü nedenlerinin zihinsel, çevresel etkenler ve aile ilgisizliği olduğunu belirtmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde, okuma güçlüğü'nün nedenlerine ilişkin benzer ifadelerin olduğu görülmektedir (Doğan, 2013; Ketenoğlu Kayabaşı, 2019). Hampton ve Mason (2003), Yıldız (2004) çalışmalarında okuma güçlüğü olan öğrencilerde akademik başarılarının düşük olması ile birlikte yüksek kaygı, özgüven yetersizliği yaşaması, sınıf içindeki sorumluluklarını yerine getirmede sorun yaşadığı ve öz yeterlilik düşüklüğü olduğuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin çoğu, okuma güçlüğü çeken öğrencilerin yazma güçlüğü arasındaki farklılıklar yaşadıklarını da ifade etmişlerdir. Ses bilinci ve akıcı okuma, okuma güçlüklerini fark etme noktasında yazımı da takip eder. Sınıf öğretmenleri, okuma güçlüğü'nü öğreten okumada harfleri yazım veya yutma gibi hatalarla akıcı okumada sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, akıcı okuyamadıklarını, okuduklarını anlamada güçlük çektiklerini ve okuduklarını hatırlamakta güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde, Ketenoğlu Kayabaşı (2019) üzerinde çalışırken metinleri karıştırdıklarını, okudukları metinlerdeki olayların sırasını karıştırdıklarını, metinlerdeki olayları özetlemekte ve tahmin etmekte zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinden birkaçı okuma güçlüğü çeken öğrenciler için ayrı bir eğitim planı yapmadıklarını belirtmişlerdir. Özel ihtiyaçları olan öğrenciler için özel eğitim programına sahip olmak gerekmektedir. Buradaki özel programdan kasıt, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programıdır (BEP). Özyürek (2004)'e göre BEP, özel ihtiyaçları olan öğrenciler için öğretmen sınıfının sınıfında uzman bir ekip tarafından gösterilerek, sosyal normların gerektirdiği ek deneyimler, ortamlar, kişisel ve bilişsel davranışların gösterilmesi ve çalışma saatlerini tutma programıdır. Bu sonuçlara paralel olarak Çuhadar (2006), öğretmenlerin ilerlemenin izlenmesine yardımcı olduğu için BEP'in gerekliliği ve kullanımına ilişkin görüşlerini ifade ettiklerini ve bir sonraki öğretime öğrenci hakkında bilgi verilebileceğini ortaya koymuştur.

Sınıf öğretmenleri sınıfta okuma probleminin etkili olduğunu, kendine güven kazanma, okuma tekrarı ve okuma öncesi yazma gibi farklı uygulamaları kullanırken öğretmenlerden dördü bu öğrencilerle daha detaylı olduklarını belirtmişlerdir. Okuma güçlüğü olan derslerde yaşadıkları sorunları çözmek için ders aralarında veya okul saatleri dışında öğrencileriyle birebir çalışan öğretmenler, bu sorunun çözümüne katkı sağlamaktadır. Okuma güçlüğü olan öğrencisi olan öğretmenlerin eksikliklerini belirlediklerini ve seviyelerine göre performans sergilediklerini belirtmişlerdir. Altun, Ekiz ve Odabaşı (2011), öğretmenlerin okuma güçlükleri ile ilgili

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

problemleri çözmek için sınıflarında farklı uygulamalar yaptıklarını belirtmektedir.

Görüşmelere katılan sınıf öğretmenlerinin çoğu bu toplantıya özel eğitim öğretmeninden destek uygulayıcısı ve diğer öğretmenler ile okuma güçlüğüne öğreten öğretmenler için rehberlik danışmanları ile katılacaklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılırken PDRAŞ'ın desteğinin bir sınıf öğretmeninden farklı şekilde alınacağı belirtilecektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden ikisi, okuma güçlüğü konusunda kimseden destek almadıklarını belirtmişlerdir. Başarılı olabilmek için okul idaresi, öğretmenler, veliler, engeli olmayan ve özel ihtiyaç iletişimi olan biri tarafından okuma güçlüğü başkalarına aktarılabilir (Batu, 2000).

Görüşmede öğretmenlerin okuma güçlüğü çeken öğrencilerini değerlendirirken kendi gözlemlerine, okuma çalışmalarına ve arkadaşları ile düzey farkına göre değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerimizden ikisi diğer öğrenciler gibi okul düzeyinde sınavlara göre değerlendirildiklerini ve farklı bir şekilde değerlendirilmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin süreci okuma güçlüğü ile incelediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin okuma güçlüğü ile ilgili herhangi bir değerlendirmesi olmadığını belirtmişlerdir. Baydık, Ergül ve Kudret (2012), öğretmenlerin okuma güçlüğü çeken öğrencilerinin akıcı okuma konusunda sorun yaşadıklarını, bu sorunları gidermek için bazı ders öğretmenlerinin sesli okuma uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlediklerini, çalışma okumalarını değerlendirirken ölçümlerini belirtmemiş ve araştırmadaki öğretmenlerden bazıları okumayı değerlendirmişlerdir.

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun okuma güçlüğü konusunda lisans düzeyinde veya sonrasında çeşitli kurum veya kuruluşlardan eğitim aldığı görülmüştür. Öğretmenlerimizin birkaçı okuma güçlüğü ile herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin okuma güçlükleri hakkında bilgi edinmede eksiklikleri olduğu görüşlerden anlaşılmaktadır. Okuma güçlüğü çeken öğrencisi olan öğretmenlerin okuma güçlüğüne sadece lisans döneminde yaptıkları araştırmalar ve seminerlerle öğrendiklerini belirtmişlerdir. Okuma güçlüğü çeken öğrencileri olan öğretmenler, bu sorunu çözmek için öncelikli aile desteği aldıklarını, diğer meslektaşları ve rehber öğretmenlerle işbirliği yaptıklarını belirtmişlerdir. Yapılan çalışmaların çoğunda eğitim programlarında yer alan öğretmenlere, sınıfta okuma güçlüğüne uygun eğitim öğretimi ve bu soruna yönelik neler yapılabileceği konusunda önerilerde bulunabileceklerdir (Doıran & Canca, 2013; Aslan, 2016; Altun ve Uzuner, 2016; Mills ve Clarke, 2017; Katsarou, 2018; Balcı, 2019). Bu sonuçlar, bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Araştırmadan ulaşılan bu sonuçlar kapsamında şu öneriler getirilebilir:

1. Sınıf öğretmenlerine yönelik okuma güçlüğü ile ilgili hizmetiçi eğitimler düzenlenebilir.
2. Sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde okuma güçlüğü ile ilgili derslerin sayısı artırılabilir.
3. Öğrenme-öğretme sürecinde karşılaşılan zorluklarla baş edebilmek amacıyla sınıf öğretmeni için gerekli desteğin verilmesi sağlanabilir.
4. Okuma güçlüğü olan öğrenci bulunan tüm ilkokullarda rehber öğretmen ve özel eğitim öğretmeni bulunması sağlanabilir.

Kaynakça

- Akyol, H. (2011). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akyol, H., Yıldırım, K., Ateş, S., Çetinkaya, Ç., & Rasinski, T. V. (2014). *Okumayı değerlendirme: Öğretmenler için kolay ve pratik bir yol*. Ankara: Pegem Akademi.
- Altun, T., & Uzuner, G. F. (2016). Sınıf öğretmenlerinin özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin eğitimine yönelik görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 44, 33-49.
- Altun, T., Ekiz, D., & Odabaşı, M. (2011). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları okuma güçlüklerine ilişkin nitel bir araştırma. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 17, 80-101.
- Anderson, R. C., Hiebert, E. H., Scott, J. A., & Wilkinson, I. A. G. (1985). *Becoming a nation of readers: the report of the commission on reading*. UK: The National Academy of Education.
- Balcı, E. (2019). Disleksi hakkında öğretmen görüşleri ve karşılaştıkları sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(1), 162-179.
- Başar, M., & Göncü, A. (2018). Sınıf öğretmenlerinin öğrenme güçlüğüyle ilgili kavram yanılgılarının giderilmesi ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 185-206.
- Batu, S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 35-47.
- Baydık, B., Ergül, C., & Bahap-Kudret, Z. (2012). Okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma akıcılığı sorunları ve öğretmenlerinin bu sorunlara yönelik öğretim uygulamaları. *Elementary*

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi
Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

Education Online, 11(3), 778-789.

- Bender, W., N. (2012). *Öğrenme güçlüğü olan bireyler ve eğitimleri*. (H. Sarı, Çev. Edt.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Christo, C., Davis, J., & Brock, S. E. (2009). *Identifying, assessing, and treating dyslexia at school*. US: Springer.
- Çaycı, B., & Demir, M. K. (2006). Okuma ve anlama sorunu olan öğrenciler üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 437-456.
- Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim okulu 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitimine tabi olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Zonguldak.
- Dağ, N. (2010). Okuma güçlüğüne gidilmesinde 3P metodu ile boşluk tamamlama (cloze) tekniğinin kullanımı üzerine bir çalışma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 11(1), 63-74.
- Doğan, B. (2013). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüğüne ilişkin bilgileri ve okuma güçlüğü olan öğrencileri belirleyebilme düzeyleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), 20-33.
- Doıran, F., & Cansa, I. (2013). Are they problem learners or students with learning disabilities? What do teachers know about LD? *International Journal of Social Science*, 6(4), 371-389.
- Fuchs, D., & Fuchs, S. L. (2006). Introduction to response to intervention: What, why, and how valis is it? *Reading Research Quarterly*, 41(1), 93-99.
- Hampton, N. Z., & Mason, E. (2003). Learning disabilities, gender, sources of efficacy, self-efficacy beliefs, and academic achievement in high school students. *Journal of School Psychology*, 41(2), 101-112.
- Hudson, R. F., High, L., & Al Otaiba, S. (2007). Dyslexia and the brain: What does current research tell us? *The Reading Teacher*, 60, 506-515.
- International Dyslexia Association (2002). *Definition of dyslexia*. <https://dyslexiaida.org/definition-of-dyslexia/> adresinden 24/10/2019 tarihinde erişilmiştir
- Johnston, P. H. (2002). *Assessment in reading*. (Ed.) Pearson, P. D. Handbook of reading research volume I. pp 147-182. Lawrence Erlbaum Associates: Publishers.
- Karasar, N. (2007). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel.
- Katsarou, D. (2018). Teachers' views on inclusive education of children with dyslexia regarding greek language:a pilot study. *European Journal of Education Studies*. 5(1). 122-128.
- Ketenoglu Kayabaşı, Z. E. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüklerine ilişkin görüş ve uygulamaları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mills, J., & Clarke, M. (2017). Dyslexia and the Need for Teacher Training: A collaborative three-pronged approach between a university and a community partner. *Leadership and Research in Education*, 4(1), 77-89.
- National Reading Panel Report. (2000). <http://www.nichd.nih.gov/publications/pubs/nrp/Pages/findings.aspx> adresinden 24/10/2019 tarihinde erişilmiştir.
- Özyürek, M. (2004). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı temelleri ve geliştirilmesi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Polloway, E. A., Serna, L., Patton, J. R., & Bailey, J. W. (2014). *Strategies for teaching learners with special needs*. US: Pearson Education.
- Samuels, J. (2006). Looking backward: Reflections on a career in reading. *Journal of Literacy Research*, 38(3), 327-344.
- Snow, C. E., Burns, M. S., & Griffin, P., (Eds.). (1998). *Preventing reading disabilities in young*

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Güçlüğü İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi
Türkan GÖKALP, Başak BAĞLAMA

children. National Academy of Sciences National Research Council, Washington, DC.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, S. A. (2004). Öğrenme güçlüğü olan çocukların psikososyal özellikleri, sorunları ve eğitimleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 169-180.

Yurdakal, İ. H. (2014). *İlkokullarda okuma güçlüğünde yaşanan sorunlar ile eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.